

<http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.66.27>
УДК 911.3

В. Моргацький, студент
Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів

ГЕОПОЛІТИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ БІЛОРУСІ НА ФОНІ СУСПІЛЬНОЇ ТА ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Виокремлено основні суспільно-політичні події в житті досліджуваної країни, що засвідчують суверенність прийнятих політичних рішень білоруського уряду в нових геополітичних реаліях. З'ясовано вплив інтересів важливих геополітичних гравців – Російської Федерації, країн Західної Європи, США, Китаю – на формування зовнішньої політики Білорусі. Аналізуються зв'язки держави в умовах спільних інтеграційних проектів з Росією та її гео економічної залежності від останньої. Стосунки із Заходом розглянуто з огляду на політико-географічні процеси після зняття санкцій з політичних еліт та економічних суб'єктів Білорусі. Досліджено рівень впливу КНР як гравця, що зміцнює свої геополітичні та гео економічні позиції для виходу на ринки Європи й СНД. Розкрито суть безпекового інтересу України у зв'язку з можливою інтервенцією військ Росії з півночі. Ідеться про зовнішні торговельні зносини Білорусі з головними геополітичними гравцями. Запропоновано шляхи подальшого геополітичного розвитку держави та дано оцінку перспективам формування її нейтралітету.

Ключові слова: геополітика, Білорусь, Росія, політико-географічний вибір, гео економічна залежність, Захід, санкції, Китай, багатовекторність, зовнішня політика, диверсифікація торгівлі, НАТО, національна безпека, Україна, нейтралітет.

Вступ. Постановка дослідження. Початок Революції Гідності, повалення режиму Януковича, російська агресія на сході України стали доленосними подіями. Однак, крім безпосереднього впливу на відносини Росії та України, вони вплинули й на геополітичні тенденції Республіки Білорусь (РБ). Країна є полем взаємодії інтересів різних геополітичних гравців:

- **Російської Федерації**, пов'язаної з Білоруссю спільними інтеграційними проектами (Союзна держава, Євразійський економічний союз, а також військово-політичний Ташкентський пакт, що зачіпає "силовим полем" політико-географічний вибір білоруського уряду);
- **Заходу (США та країн Європейського Союзу)**, який намагається пропагувати, укріплювати демократичні цінності в РБ та принагідно нівелювати російський вплив;

- **Китаю**, що зміцнює свої економічні позиції в Білорусі й прагне використовувати дану територію в гео економічній стратегії впливу на ринки Європи та СНД;
- **України**, яка має значний інтерес у сфері безпеки – задля унеможливлення інтервенції військ Росії з півночі.

Тому закріплення білоруським керівництвом чіткої позиції щодо стратегії зовнішньополітичного курсу із становленням політики багатовекторності та нейтральності надзвичайно актуально не тільки для самої країни, але й для сусідів-членів НАТО чи ж України. Відповідне дослідження варто проводити в контексті національної безпеки нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання геополітичних тенденцій Білорусі під впливом суспільно-політичних подій в Україні досліджували українці – Г. Максак, Т. Польовий, І. Задорожній, О. Бетлій; білоруси – А. Скриба, Д. Юрчак, Д. Балкунець, Г. Остопеня, Є. Пренейман тощо.

Мета статті. Проаналізувати особливості впливу головних геополітичних гравців та України на зовнішньополітичні тенденції в Білорусі та запропонувати перспективи подальшого розвитку цієї країни в нових геополітичних реаліях, створених Росією.

Виклад основного матеріалу. Формуючись як незалежні країни, маючи проблемну економіку, Білорусь та Україна заклали підвалини міждержавних відносин. На той час – у 90-х рр. – обидві держави потребували одна одної, адже залишалися складовими колишнього "народногосподарського" комплексу СРСР. Еволюція від ліквідації колишніх державних інститутів соціалістичного будівництва до розвитку демократичних суспільних інститутів проходила вкрай нерівномірно. Авторитарний період становлення характерний для двох країн.

Якщо в Україні він закінчився Помаранчевою революцією під час другої каденції Л. Кучми та Революцією Гідності за президентства В. Януковича, то в Білорусі після виборів 1994-го р. подібних суттєвих суспільних збурень не виникало. Президентські вибори 2006-го та 2010-го рр. закінчилися розгоном мирних політичних акцій протесту й арештами провідних опозиційних діячів. Акції 2011-го та 2017-го рр. характеризувались тиском з боку правоохоронних структур, насильницькими діями щодо протестувальників.

Особливості сучасних геополітичних тенденцій Білорусі характеризуються такими **проблемами**, як:

- ✓ складність політико-географічного вибору: між інтеграційними процесами на пострадянському просторі та нормалізацією стосунків із Заходом;
- ✓ проблема гео економічної залежності від Російської Федерації, надто – в енергетичному секторі;
- ✓ вплив економічної кризи та російсько-українського збройного конфлікту на розвиток міждержавних стосунків Республіки Білорусь із країнами колишнього СРСР та Заходом;
- ✓ відсутність відкритого політичного діалогу із США, Канадою та країнами Європейського Союзу;
- ✓ повільність диверсифікації зовнішньої торгівлі та втілення політики "багатовекторності".

Важливим чинником "косметичної" демократизації та "м'якої білорусизації" стали події Революції Гідності й анексія Криму Російською Федерацією. Значний вплив мають наслідки військових дій на Сході України, зокрема створення квазіреспублік тією ж таки Росією. Білоруська сторона розуміє, що офіційна Москва порушила низку норм міжнародного права, а саме Будапештський меморандум і Договір про дружбу, співробітництво й партнерство між Україною і Російською Федерацією [1, с. 15]. Ці документи не завадили російському керівництву почати військове вторгнення до України. Подібні домовленості укладені й між Білоруссю та Росією, тому не дивно, що О. Лукашенко, його оточення та патріотично налаштовані громадяни бояться реалізації "кримського сценарію". Пропозиції від російських політичних еліт – стати північно-західним краєм Росії з можливістю включення кожної із шести областей до складу Федерації на підставі "добровільного референдуму" – критично сприймаються більшістю білоруського суспільства.

Основними подіями в досліджуваній державі, які дійсно засвідчили суверенність внутрішньо- та зовнішньополітичного курсу Білорусі в нових геополітичних реаліях, спровокованих Росією, слід назвати:

- ✓ заяву про підтримку територіальної цілісності України, заперечення збройного нападу з білоруської

землі будь-якої "третьої" сторони (під час зустрічі в.о. президента України О. Турчинова з білоруським лідером у березні 2014 р.);

- ✓ визначення Мінська як нейтрального майданчика для роботи Тристоронньої контактної групи;

- ✓ реалізація столиці Білорусі як центру міжнародної дипломатії, де між Україною, Росією, Францією та Німеччиною підписано Комплекс заходів щодо виконання Мінських угод від 12 лютого 2015 р.;

- ✓ початок нормалізації стосунків з Європейським Союзом після помилювання політв'язнів і чергового раунду переговорів у липні 2015 р. (з наступним скасуванням санкцій щодо деяких білоруських політичних діячів і підприємств);

- ✓ "спокійне" проведення виборів президента Білорусі в 2015 р. без переслідувань опозиції, надання дозволу Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ спостерігати за процесом (не визнало ці вибори демократичними);

- ✓ розробка нової військової доктрини, де враховано прецедент "кримського сценарію";

- ✓ відмова від реалізації проекту авіаційної військової бази в Бобруйську;

- ✓ погіршення економічних відносин з Росією, зокрема початок другої газової війни, зменшення поставок нафти та мінімізація фінансових впливів у білоруську економіку;

- ✓ перемога двох опозиційних кандидатів на виборах до Палати представників у 2016 р. (уперше за 13 років);

- ✓ прагнення диверсифікувати зовнішньоекономічну діяльність, поступове зниження товарообігу з основними геополітичними гравцями, однак прагнення зберегти ринки збуту нафтопродуктів у Європі;

- ✓ створення Російською Федерацією прикордонної зони з РБ, що є недружнім жестом в умовах існування Союзної держави;

- ✓ визначення фіксованої ціни на вуглеводні між президентами Білорусі та Росії, відновлення нормального режиму поставок цих продуктів на білоруські нафтопереробні заводи (НПЗ) у 2017 р. [2, с. 3-12, с. 18-31; 3, с. 3-12; 5, с. 9-12; 11, с. 3-8].

Після висвітлення проблем розуміємо, що основною метою білоруського керівництва є зменшення впливу Росії зі збереженням економічних преференцій, а також прагнення нормалізувати стосунки з європейською спільнотою для поліпшення політичних і торговельно-економічних зв'язків. У гео економічному плані бачимо потребу в інтенсифікації торгівлі саме із Заходом і Китаєм. Адже забезпечення їхніх інтересів у Білорусі дозволить зменшити тиск не тільки за її власним бажанням, а й завдяки присутності інших геополітичних гравців. Показовим у політико-географічному виборі за останні два роки, крім наведених вище подій, можна назвати певний занепад проекту "Союзна держава", невтілені програми в рамках СНД і невдоволеність білоруського керівництва діяльністю Євразійського економічного союзу. Особливо ж уряд країни непокоять поставки вуглеводнів з Росії, зменшення ринку збуту на території Федерації, а часом – ще й інформаційна політика тамтешніх провладних мас-медіа [2, с. 3-12; 3 с. 3-12].

Відомо, що в гео економічному плані **Росія є лідером щодо торгівлі з Білоруссю**. Попри суттєвий спад товарообігу в 2014–2016 рр. (у доларовому еквіваленті – на 30 %, із 31371,2 млн дол США до 26114,2 млн дол США), Федерація посідала високі позиції у списку зовнішньоторговельних партнерів. Протягом 2014–2015 рр. обсяг торгівлі становив 48,4–48,7 %, а в 2016 р. зріс до 51,2 % від загального об'єму. Росія застосовує всі можливі інструменти економічного шантажу, головне, коли поставляє газові ресурси та нафту. Посилення негатив-

ної динаміки спостерігається в традиційних експортних поставках продукції машинобудування, сільськогосподарської техніки, молочних товарів. Основний об'єм експорту вантажних автомобілів (більше 70 %) у 2015 р. різко скоротився на 27,9 % (порівняно з 2013 р.). Продаж тракторів і тягачів упав на 22,2 %, а ціна зменшилась на 8,4 % – це призвело до абсолютного пониження експорту на 191 млн дол США. Спостерігалось значне падіння попиту на машини та механізми для обробки сільськогосподарських культур (більше 76 % припадало на російський ринок). Прибуток від експорту молочних продуктів знизився на 21 % порівняно з 2013 р. Зниження валютних впливів від експорту білоруських товарів у Росію (абсолютне скорочення експорту становило близько 1,5 млрд дол США) обумовлено в першу чергу прискоренням темпів девальвації російського рубля наприкінці 2014 р. на тлі зниження цін на нафту і запровадженні санкцій з боку Заходу [8, с. 41-44]. Одним із факторів збільшення частки східного сусіда в загальному об'ємі експорту є зниження курсу білоруського рубля щодо російського за останні два роки. Якщо брати до уваги продовольче ембарго Росії, то воно для Білорусі є можливістю використовувати своє транспортно-географічне положення для транзиту продовольчих товарів з країн, що не входять до Євразійського економічного союзу, на територію Росії. Зокрема, використовуються транспортні коридори території РБ, проїзд якими є платним, задіяно потужності логістичних центрів, збільшилась потреба в послугах митних агентів і вантажоперевізників. Країна заробила приблизно 50 млн дол США за реекспорт екзотичних фруктів. Значно збільшився імпорт овочів, морепродуктів до Білорусі – кількість перевищує потреби як мінімум у декілька разів. В Україні білоруси нині масово купують яловичину, яку використовують на своєму ринку, а виготовлену в себе експортують до Росії, по суті не порушуючи умов реекспорту.

Як наголошувалось, імпорт сировини та газу є основною торговельною проблемою між Білоруссю та Росією з 2016 р. Останні півроку країна не повністю забезпечувала НПЗ, що позначилось на експорті нафтопродуктів. У таких умовах Білорусь, попри наявні складнощі, зберегла свої основні ринки в Україні, Великобританії та Нідерландах. Малоімовірно, що ці країни відмовляться від дешевих пропозицій білоруського постачальника. Наразі ж керівництво Білорусі шукає альтернативні шляхи для поставок вуглеводнів, щоб хоч якось диверсифікувати їхній імпорт. Важливими партнерами тут виступають Іран та Азербайджан, які готові суттєво наповнити цей ринок, – хоч з точки зору геології реалізація є надскладною. Подібно до цього в 2010 р. Республіка Білорусь експортувала нафту з Венесуели через Одеський порт, а потім залізницею до своїх НПЗ. Прокладений шлях може використовуватись як альтернатива російському, але є менш рентабельним.

Відбулися зміни у відносинах **із Заходом**. Протягом усього 2016 р. білорусько-європейські стосунки демонстрували стійку висхідну тенденцію. По-новому запрацювали посольство Швеції та Іспанії. Започатковано інший формат діалогу – координаційну групу "Білорусь – ЄС". Посилились контакти в рамках політики "Східного партнерства". Почастішали зустрічі між представниками політичних еліт Білорусі та США. Після скасування санкцій відновив свою діяльність "Мінський форум". Багатьом суб'єктам торгівлі дозволено вихід на ринки західних партнерів після відміни санкцій, проте заповнити нішу сповна їм не вдалося через неконкурентність товарів. Це, утім, не стосується нафтопродуктів та продукції хімічної промисловості [2, с. 8-10; 3 с. 8-10; 11 с. 3-8].

Розвиток **білорусько-китайських відносин** протягом 2016 р. тривав переважно в контексті спроб білоруської влади надати додатковий імпульс китайсько-

білоруському індустриальному парку "Великий камінь" і стати частиною китайської ініціативи економічного поясу "Новий шовковий шлях". Саме побудовою логістичних центрів та інфраструктури за сприяння китайських інвестицій та обслуговуванням своєї ділянки Білорусь прагне якнайліпше використати транспортно-географічне положення країни й мінімальну кількість митних процедур на білорусько-російському кордоні. Тут убачаємо імовірну конкуренцію між Україною та досліджуваною державою. Однак Білорусь ризикує втратити свої позиції зі зміною кон'юнктури китайсько-російських відносин. Китай приваблює українська перспектива лібералізації торговельно-митних процедур з країнами ЄС, щоб у перспективі отримати можливість просувати свої геоekonomічні інтереси в цьому регіоні. Іншим вагомим аспектом у розвитку двосторонніх відносин Білорусь – Китай став провальний експорт наприкінці року. Попри перевагу імпорту над експортом у чотири рази Білорусь прагне закріпитися хоча б на ринку калійних добрив у КНР. Міждержавний товарооборот наразі неінтенсивний, однак Китай залишається перспективним інвестиційним партнером [2, с. 11-13; 3, с. 11-13; 7].

Білорусько-українські відносини, починаючи з 1991 р., мають досить низький рівень політичної співпраці та відрізняються геополітичними векторами розвитку. Інколи країни були суперниками – приміром, намагаючись досягти торговельно-економічних переваг через зосередженість вагової частки Росії в зовнішній торгівлі. Після початку військових дій в Україні посилюється прагнення білоруського керівництва використовувати "політичний Мінськ" як переговорний майданчик з урегулювання проблем на сході нашої держави з перспективою посилення ролі Білорусі на міжнародній арені.

У торговельно-економічній сфері в останні два роки було ліквідовано наслідки введених раніше торговельних мит. Міжурядова комісія зацікавлена в посиленні співпраці, щоб країни мали вигоду від реалізації своєї продукції. Зокрема, для білорусів – це збут нафтопродуктів, українці ж готові експортувати продукцію металопрокату та сільськогосподарства. Якщо ці ж українські товари більшою мірою постачались на ринки Росії до запровадження взаємних санкцій, нині їх туди почасти поставляє Білорусь, реекспортуючи. Також Мінськ став важливим транспортним авіахабом, який задовольняє попит українських і російських пасажирів. Попри певну політичну напруженість між державами (закиди О. Лукашенка про бойовиків на території України, які прагнуть здійснити державний переворот у РБ; перетин автомобілем зі зброєю державного кордону) керівництво України намагається зберегти сталість відносин [5, с. 16-25]. Деяка невпевненість нашого уряду викликана сумнівами в нейтральності союзника Росії під час конфлікту з Україною. Найважливіше сьогодні – зберегти позитивні тенденції в торгівлі з Білоруссю після втрати російського ринку, і, як наслідок, – поступове згортання економічної діяльності на ринках країн СНД. У 2016-2017 рр. проглядаються позитивні тенденції в економічній співпраці української та білоруської держав не зважаючи на кризові прояви в обох економіках. Підтвердженням наведених геоekonomічних тенденцій є динаміка зовнішньоторговельного обігу (рис. 1), яка зображує значний спад, характерний для зв'язків Білорусі, Росії та ЄС, переведений в доларовий еквівалент. Головна причина – вплив економічної кризи на Росію, санкції Заходу проти неї і, звичайно, різке зниження цін на вуглеводні.

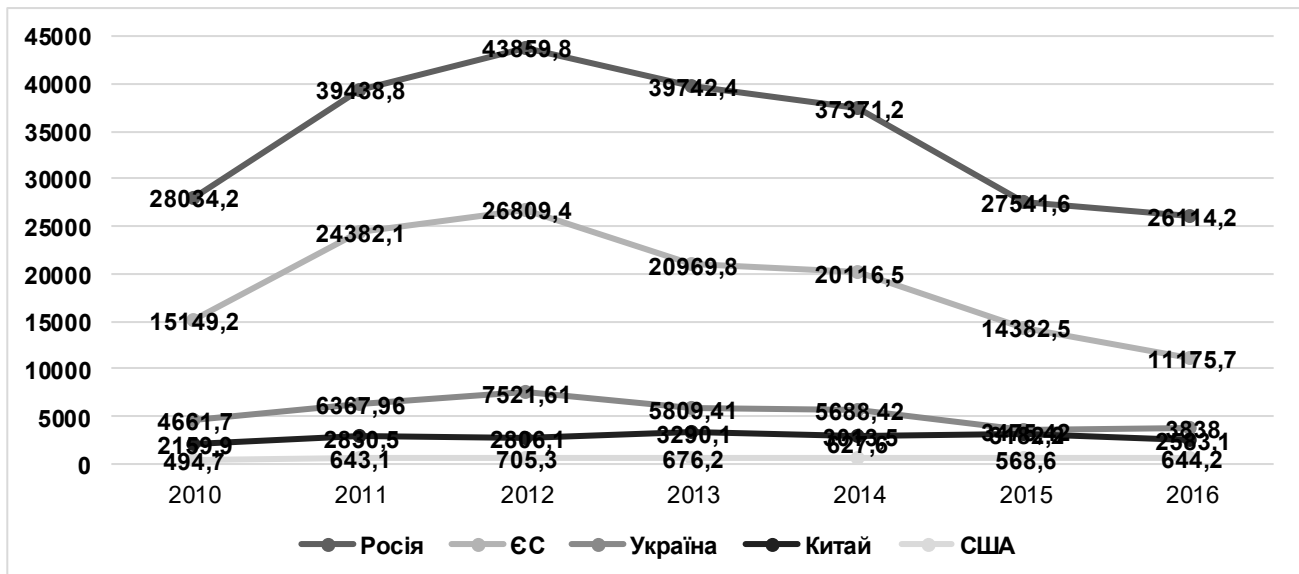

Рис. 1. Динаміка зовнішньоторговельного обігу Білорусі з основними геополітичними гравцями світу та Україною, млн дол США, складено за [2, с. 201-220, с. 345-370; 6; 7]

Слід наголосити, що події в Україні тільки посилюють прагнення керівництва Білорусі мати роль *нейтральної держави*. Після підписання Ташкентського пакту та договорів у рамках Союзної держави, Білорусь поглибила свою військово-політичну залежність від Росії. Тут ідеться про спільні військові навчання, координацію зовнішньої політики, технічне співробітництво і створення Єдиної регіональної системи протиповітряної оборони. Зрозуміло, що таким чином РФ забезпечує свої геостратегічні інтереси на західному кордоні та намагається протистояти Північноатлантичному альян-

су. На сьогодні Росія має два військово-технічні об'єкти в Білорусі. На північному-заході, у містечку Вілейка, діє 43-й вузол зв'язку ВМФ Росії, де за офіційними даними проходять службу 350 військово-морських офіцерів. Радіолокаційна станція далекого виявлення російських військово-повітряних сил діє з 2002 р. на півдні держави, у Ганцевичах. За цим об'єктом закріплено приблизно 2000 російських військових. Запланований військовий аеродром у Бобруйську є майже рівновіддаленим від кордонів із Польщею та Україною (близько 300 км), але його побудова малоімовірна – причиною є незаці-

кавленість білоруської влади. Описані об'єкти можуть бути використані у випадку зміни політичної кон'юнктури в Білорусі, а також завдання шкоди країнам НАТО та Україні. Військово-політичний блок посилив війська в Румунії, Польщі та країнах Східної Балтії. Пряма загроза для Білорусі від Північноатлантичного альянсу малоймовірна, адже він діє на захист своїх рубежів. Україна тут виглядає більш беззахисно. Мережа наших військово-технічних об'єктів і баз не є достатньо розгалуженою, а більшість сил спрямовано до східних меж. Тому важливо стежити за процесами військово-технічного співробітництва РБ з Росією, зокрема спільними навчаннями "Захід", які тепер становлять небезпеку не тільки для НАТО, а й для України. Основним аргументом, що має бути висунутий білоруській стороні, є теза про те, що ескаляція конфлікту Росією з Україною ставить під загрозу суверенітет самої РБ, тобто – є потреба в переосмисленні спільних навчань для власної ж безпеки [10, с. 21-23, с. 29-30].

Вважаємо: тенденції нейтральності керівництва Білорусі ситуативні, але досить сталі й завжди відіграють значну роль у формуванні зовнішньої політики держави. Свідченням того стали відмова визнати квазіреспубліки на території Грузії та України, відсутність незаперечної підтримки Росії в політичному конфлікті з Туреччиною, ЄС і США, а також – налагодження політичного й економічного контакту з цими геополітичними гравцями. Реалізуючи політику *багатовекторності* й *нейтральності*, Білорусь має звернути увагу на політико-географічні процеси в нашій державі протягом останнього десятиліття, адже використані Україною для звільнення від залежності методи зробили її більш уразливою перед зовнішніми загрозами. Реалізація нової геостратегії в умовах відповідної політики поліпшить безпекову ситуацію в Центрально-Східній Європі, а розвиток Білорусі стане більш прогнозованим для країн-сусідів та Європейського співтовариства.

Рис. 2. Військові об'єкти Росії на території Білорусі, складено за [10, с. 21-23]

Висновок. Здійснивши дослідження, бачимо зацікавленість основних геополітичних гравців щодо впливу на геополітичні процеси в Білорусі. Основним гравцем, від якого залежить розвиток цієї держави, залишається Росія зі своїм активним геополітичним і гео економічним впливом на весь пострадянський простір. Метою білоруського керівництва залишатиметься зменшення дії "силового поля" східного сусіда, нормалізація стосунків з європейською спільнотою. У гео економічному плані бачимо потребу в диверсифікації торгівлі, головню – скорочення частки Росії, та інтенсифікації зв'язків саме із Заходом і Китаєм. Це дозволить зменшити тиск на країну не тільки за її власним бажанням, але й у силу присутності на ринку інших геополітичних гравців. Уряд Білорусі повинен засвідчити природне право на формування нейтральної держави й довести світові, що це є важливим кроком для забезпечення стабільності в Центрально-Східній Європі. ЄС слід сприяти цьому в рамках Східного партнерства, а НАТО – втілюючи програму "Партнерство заради миру". Це дасть гарантії

національної безпеки РБ. Розвиток такої концепції можливої завдяки наявному досвіду "фінляндизації", якщо ж відбудеться політична трансформація, буде нагода сформувати національно-демократичну державу. Україна може сприяти нейтралітету Білорусі й поглибленню співпраці в межах Балтійсько-Чорноморського регіону та Європейського Союзу. Механізми і практики напрацьовано багатьма політиками часів президентства В. Ющенка, який підтримував ідеї демократичних перетворень у досліджуваній країні. Нейтральна у військово-політичному плані Білорусь – важлива для задоволення національних інтересів української держави.

Рекомендовано до друку Науковим товариством студентів та аспірантів географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (НТСА КНУ).

Список використаних джерел

1. Скрибка А. К стратегическому сотрудничеству Украины и Беларуси : выгоды и вызовы / Белорусский институт стратегических

исследований / А. Скрибка. – Минск, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_SA02_2016ru.pdf

2. Белорусский внешнеполитический индекс № 34 (сентябрь-октябрь 2016 г): Аналитический доклад / под ред. Д. Мельянцова – Белорусский институт стратегических исследований – Минск, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_BFPI_34_ru.pdf

3. Белорусский внешнеполитический индекс № 35 (ноябрь-декабрь 2016 г): Аналитический доклад / под ред. Д. Мельянцова – Белорусский институт стратегических исследований – Минск, 2017 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_BFPI_35_ru_0.pdf

4. Статистический ежегодник 2016 Республики Беларусь / за ред. И. Медведева – Национальный статистический комитет Республики Беларусь – Минск, 2016.

5. *Бетлій О.* Аудит зовнішньої політики: Україна-Білорусь: дискусійна записка – Інститут Світової політики / О. Бетлій, Є. Прейнерман. – К., 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: https://drive.google.com/file/d/0B7i_OSucRX5wXzhKeGRiNk1YU0k/view

6. Офіційний сайт Посольства України в Республіці Білорусь // Торгово-економічне співробітництво [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarus.mfa.gov.ua/ua/ukraine-by/trade>

7. Официальный сайт Республики Беларусь в Китайской Народной Республике // Торгово-экономические отношения [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://china.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/

8. Проблемы экономики Беларуси и пути их решения: Научно-аналитический доклад. – Институт экономики Национальной академии наук Беларуси – Минск, 2015 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://economics.basnet.by/files/Problem.pdf>

9. *Астапеня Рыгор, Балкунец Дзмітры.* Беларусь-расійскія дачыненні на фоне канфлікту ва Украіне / *Астапеня Рыгор, Балкунец Дзмітры.* – Цэнтр Астрагорскага, Мінск; Лондон, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarusdigest.com/papers/belarus-russia-relations-by.pdf>

10. *Богдан С., І. Гумер* Элементы нейтралітэту у беларускай знешняй палітыцы і палітыцы нацыянальнай бяспекі / С. Богдан, І. Гумер. – Цэнтр Астрагорскага, Мінск; Лондон, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarusdigest.com/papers/belarusneutrality-by.pdf>

11. *Крывой Я.* Ад санкцый да самітаў: Беларусь пасля крызісу ва Украіне / Я. Крывой, Э. Уілсан – Цэнтр Астрагорскага, Мінск, 2015 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://ostro.by/wp-content/uploads/2016/11/ecfr_belarus_paper_in_belarusian.pdf

References

1. *Skribka A. K* strategicheskomu sotrudnichestvu Ukrainy i Belarusi: vyigody i vyzovy / Belorusskiy institut strategicheskikh

issledovaniy A. Skribka. – Minsk, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_SA02_2016ru.pdf [In Russian]

2. Belorusskiy vneshnepoliticheskiy indeks № 34 (sentyabr-oktyabr 2016 g): Analiticheskiy doklad/ Pod red. D. Melyantsova – Belorusskiy institut strategicheskikh issledovaniy. – Minsk, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_BFPI_34_ru.pdf [In Russian]

3. Belorusskiy vneshnepoliticheskiy indeks № 35 (noyabr-dekabr 2016 g): Analiticheskiy doklad/ Pod red. D. Melyantsova – Belorusskiy institut strategicheskikh issledovaniy. – Minsk, 2017 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://belinstitute.eu/sites/biss.newmediahost.info/files/attached-files/BISS_BFPI_35_ru_0.pdf [In Russian]

4. Statisticheskiy ezhegodnik 2016 Respubliki Belarus / Za red. I. Medvedeva – Natsionalniy statisticheskiy komitet Respubliki Belarus – Minsk, 2016 [In Russian]

5. *Betlii O. Yevhenii Preinerman* Audyt zovnishnoi polityky: Ukraina-Bilorus: dyskusiyina zapyska – Institut Svitovoi polityky / O. Betlii. – Kyiv, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: https://drive.google.com/file/d/0B7i_OSucRX5wXzhKeGRiNk1YU0k/view [In Ukrainian]

6. Ofitsiyniy sait Posolstva Ukrainy v Respublitsi Bilorus // Torhovo-ekonomichne spivrobitytstvo [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarus.mfa.gov.ua/ua/ukraine-by/trade> [In Ukrainian]

7. Ofitsialniy sayt Respubliki Belarus v Kitayskoy Narodnoy Respublike // Torgovo-ekonomicheskie otnosheniya [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://china.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/ [In Russian]

8. Problemy ekonomiki Belarusi i puti ih resheniya: Nauchno-analiticheskiy doklad. – Institut ekonomiki Natsionalnoy akademii nauk Belarusi – Minsk, 2015 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://economics.basnet.by/files/Problem.pdf> [In Russian]

9. *Astapenia Rychor, Dmitry Balkunec* Belaruska-rasijskija dačynenni na fone kanfliktu va Ukraine – Centr Astrahorskaha, Minsk; London, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarusdigest.com/papers/belarus-russia-relations-by.pdf> [In Belarusian]

10. *Siarhey Bohdan, Humer Isaeu* Elementy nejtralitetu u belaruskaj znešniaj palitycy i palitycy nacyjanalнай biaspekі – Centr Astrahorskaha, Minsk; London, 2016 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://belarusdigest.com/papers/belarusneutrality-by.pdf> [In Belarusian]

11. *Kryvoj J. Endru Uilsan* Ad sankcyj da samitau: Belarus paslia kpyzisu va Ukraine / J. Kryvoj. – Centr Astrahorskaha, Minsk, 2015 [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: http://ostro.by/wp-content/uploads/2016/11/ecfr_belarus_paper_in_belarusian.pdf [In Belarusian]

Надійшла до редколегії 15.05.17

V. Morgatskiy, student

Lvivskiy natsionalniy universitet imeni Ivana Franko, Lviv, Ukraine

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ БЕЛАРУСИ В КОНТЕКСТЕ ОБЩЕСТВЕННОГО И ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОГО КРИЗИСА В УКРАИНЕ

Выделены основные общественно-политические события в жизни исследуемой страны, удостоверяющие суверенность принятых политических решений белорусского правительства в новых геополитических реалиях. Выяснено влияние интересов важных геополитических игроков – Российской Федерации, стран Западной Европы, США, Китая – на формирование внешней политики Беларуси. Анализируются связи государства в условиях совместных интеграционных проектов с Россией и ее геоэкономической зависимости от последней. Отношения с Западом рассмотрено с учетом политико-географических процессов после снятия санкций с политических элит и экономических субъектов Беларуси. Исследован уровень влияния КНР как игрока, что укрепляет свои геополитические и геоэкономические позиции для выхода на рынки Европы и СНГ. Раскрыта суть интересов Украины в сфере безопасности в связи с возможной интервенцией войск России с севера. Речь идет о внешних торговых сношениях Беларуси с главными геополитическими игроками. Предложены пути дальнейшего геополитического развития государства и дана оценка перспектив формирования ее нейтралитета.

Ключевые слова: геополитика, Беларусь, Россия, политико-географический выбор, геоэкономическая зависимость, Запад, санкции, Китай, многовекторность, внешняя политика, диверсификация торговли, НАТО, национальная безопасность, Украина, нейтралитет.

V. Morgatskiy, student

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

GEOPOLITICAL TRENDS OF BELARUS ON THE BACKGROUND OF THE PUBLIC, MILITARY AND POLITICAL CRISIS IN UKRAINE

The author here tries to characterize main features of Belarus geopolitical trends from 2014 to the present day. For example, it is written about the factors of "soft belarusization." The investigator also singled out major social and political events in Belarus which demonstrate sovereign political decisions taken by the government, influenced by the transformation processes in Central and Eastern Europe. Researcher dedicates the part of the article to the geopolitical interests of major players – Russia, Western Europe, USA and China – in the context of foreign policy of Belarus. Also he analyzed this country's positions in the interstate integration projects like Union State, the Eurasian Economic Union and the Tashkent pact. Then the author dwells on the peculiarities of economic relations between Russia and Belarus in 2015-2016. In addition, the explorer here highlights the details of the re-export of goods between Belarus and Russian Federation. Relations with the West are overviewed on the background of the political and geographical processes after the canceling of sanctions on Belarus political elites and economic entities. The author evaluates the processes of formation of democratic values in Belarus and reducing the level of Russian impact on the republic – in the context of changing geo-strategy, the deployment of armed conflict in eastern Ukraine and the emergence of a military threat to NATO from Russia. The level of the influence of China as a player, strengthening its geopolitical and geo-economics position to enter the markets of Europe and the CIS with the prospect of the "New Silk Road", is also examined. The author in the text explains the details of Ukraine's security interests – in connection with the possible intervention of Russian troops from the north. Then he refers to the external trade relations of Belarus with the major geopolitical players and Ukraine. Also the role of Russia military facilities in Belarus in the issue of security of the North Atlantic Alliance and Ukraine is analyzed. Finally, the explorer predicts the ways of further geopolitical development of Belarus and assesses the prospects for the formation of Belarus neutrality.

Key words: geopolitics, Belarus, Russia, political and geographic choice, geo-economic dependence West, sanctions, China, multidirectional foreign policy, diversification of trade, NATO, national security, Ukraine, neutrality.